

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ПОЕТИКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ТВОРЧОСТІ ЕНН ТАЙЛОР»**

Виконала: студентка 2 курсу
групи Ang1- M18
Спеціальність: Мова і література
(англійська)*

Гурінова Анна Анатоліївна

Керівник: Абрамович С.Д.,
доктор філологічних наук, професор,
керівник наукової школи
«Літературний текст в контексті культури»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ I	
ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ЖАНРУ СІМЕЙНОГО РОМАНУ В ЛІТЕРАТУРІ США.....	10
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	29
Розділ II	
МОДЕЛЮВАННЯ ТИПУ АМЕРИКАНСЬКОЇ РОДИНИ У РОМАНІ ІСТИЦІ Е. ТАЙЛЕР: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ.....	31
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	48
Розділ III	
СІМЕЙНИЙ РОМАН ЕНН ТАЙЛЕР: ДОМІНАНТИ ПОЕТИКИ.....	50
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	79
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88

ВСТУП

У 70-ті роки ХХ століття у літературній творчості США після певної перерви починається чергове посилення інтересу до **жанру сімейного роману**. Об'єктом мистецького зацікавлення багатьох американських романістів цього періоду (Дж. Апдайк, Дж.К. Оутс, Е. Тайлер та інші) стають „камерні” конфлікти, „побут, буденність”, „структура та функціонування родини”. На думку дослідників, „традиційний реалізм в американській літературі сімдесятих представлений в основному сімейними сагами про життя декількох поколінь”. Першопричина звернення до цього жанру саме в той період національної історії обумовлена соціокультурною кризою інститутів сім'ї та шлюбу в Америці. Отже література певною мірою постає інструментом „нового консерватизму” в США, що має на меті повернення до традиційних цінностей, провідною серед яких є сім'я.

Інтерес до жанру сімейного роману не вщухає і протягом наступних десятиліть, упродовж яких у США триває процес відновлення традиційних соціокультурних пріоритетів. У літературній площині він реалізується, зокрема, через звернення до локальних, приватних наративів. Доказом цього є, поміж іншим, присудження Пулітцерівських премій останніх років ХХ та початку ХХІ століття творам із вираженим „сімейним” компонентом: „Уроки дихання” Е. Тайлер (1989), „Кролик розбагатів” (1982) і „Кролик на відпочинку” (1991) Дж. Апдайка, „Тисяча акрів” Дж. Смайлі (1992), „Емпайр-Фолз” Р. Руссо (2002), „Середня стаття” Дж. Євгенідеса (2003), „Знаний світ” Е. Джоунса (2004), „Гілеад” М. Робінсон (2005), „Марч” Дж. Брукс (2006).

Важливу роль у жанровому русі сімейного роману відіграють симптоматичні для літератури порубіжжя ХХ-ХХІ століть процеси жанрової „контамінації” та „диференціації”. Ці процеси відбуваються „як у масштабах жанрової системи, так і в межах окремого твору”. Одним з найбільш продуктивних шляхів жанрової трансформації сімейного роману, на наш

погляд, постає „гібридизація”, яка здійснюється за рахунок „об’єднання різноманітних, не сумісних у класичній традиції елементів у єдність”. Характерно, що такий синтез жанрів не обмежується одним видом мистецтва. Особливо актуальне для сучасної доби – часу панування новітніх технологій – схрещення жанру сімейного роману з елементами різних видів візуального мистецтва на кшталт фотографії та кінематографу. Наявність таких жанрових гібридів, у свою чергу, демонструє „умовність і зниження значимості поняття жанру”, послаблення жанрових меж. А це робить жанр сімейного роману ще більш сприятливим середовищем для різного роду модифікацій.

Матеріалом для дослідження впливу цих та інших процесів на сімейний роман у роботі обрано романістику однієї з яскравих представниць цього жанру в красному письменстві США останньої третини ХХ – початку ХХІ століття – Енн Тайлер. Початок її літературного шляху не був відзначений особливою увагою ані з боку науковців, ані з боку критиків. Американська дослідниця М.Ф. Робертсон називає три можливі причини академічної байдужості до ранньої творчості письменниці: по-перше, відсутність „спокусливих сюжетів та художніх (imaginative) і всеохоплюючих описів”, притаманних експериментальній прозі; по-друге, акцент на родині, що „ніби виключає політичну ангажованість”; і, по-третє, для феміністично налаштованого читача вчинки жінок у тайлерівській прозі недостатньо публічно вагомі, вони не мотивують. Проте сьогодні твори Е. Тайлер викликають все більшу зацікавленість читацької аудиторії. На нинішньому етапі своєї письменницької кар’єри Е. Тайлер – лауреат майже усіх престижних американських літературних премій, у тому числі премії Американської академії (1977), премії Джанет Хайдингер Кафки (1981), премії Фолкнера (1982) (того ж 1982 року вона номінувалася на Пулітцерівську премію за роман „Обід у ресторані „Туга за домом”, але отримала її лише 1989 року за „Уроки дихання”), а також премії Національної асоціації літературних критиків (1986).

В одному зі своїх інтерв'ю Енн Тайлер зауважила: якщо б люди були завжди свідомі власних мотивів, романістам не було б про що писати. Те ж саме можна сказати про письменників і критиків. На щастя, науковці, які досліджують творчість Е. Тайлер, мають, „про що писати”, а академічний і читацький інтерес до „тайлеріани” не вщухає. Відтак, творчість Енн Тайлер здебільшого розглядається критиками та літературознавцями з наступних позицій:

- з точки зору жанру, а саме жанру сімейного роману (Л.Т. Стрелко, В. Прітчард, Л.В. Моденкова, Л.Н. Татарінова,);
- у межах традиції „південної” школи в літературі США (Н.А. Анастасьєв, М.В. Глостанова, О.А. Шаховцева, Д. Беттс, М.Дж. Елкінс);
- як представниці мінімалістської прози (Т.Н. Денисова, О.М. Зверєв, Г. Злобін, Ю.В. Стулов);
- як письменниці екзистенційного напрямку (С.Н. Несановіч, М.Ф. Робертсон, М.Е. Гібсон);
- у річищі гендерної критики (О.А. Шаховцева, О. Дмитрієва, Д.Ф. С.Брок);
- з психоаналітичної та соціологічної перспектив (Дж.Е. Спектор, М.Е. Гібсон, Е.Дж. Джоунс, Е.Г. Петрі, М.Ф. Робертсон, Л. Шнайдерман, Р. Стівенс, К.Дж. Таун, Дж. Вагнер).

Слід зазначити, що всі ці ракурси дослідження мають численні точки перетину, знаходяться у постійній взаємодії і в жодному разі не мають бути відокремлені один від одного.

Центральне місце у всіх романах Тайлер посідає мала соціальна група – родина, що надає підстави для їхнього аналізу в різних площинах, насамперед, актуальному для нашого дослідження аспекті жанрової характеристики.

Водночас, попри неабияку увагу до творчості письменниці у зарубіжному літературознавстві, а згодом, і поодинокі звернення до постаті Е. Тайлер у радянській та пострадянській критиці (апогей такої цікавості припадає на вісімдесяті роки ХХ століття), у вітчизняній американістиці поки що немає наукових праць, які містили б комплексне дослідження прозового доробку Е. Тайлер. Крім цього, наявні розвідки з „тайлеріани” (в тому числі, й американські) використовують, як правило, окремі аспекти аналізу, а їхню текстуальну базу, зазвичай, складають лише найвідоміші романи авторки. Такий підхід залишає поза увагою більшу частину тайлерівської романістики.

Відтак, **актуальність** данного дослідження зумовлюється недостатнім рівнем вивчення романного доробку Е. Тайлер в українському літературознавстві, відсутністю як у вітчизняному, так і у зарубіжному науковому просторі його комплексних досліджень, потребою у системному міждисциплінарному аналізі, який дав би змогу виявити один з напрямків розвитку і трансформації сімейного роману США в його проблемно-тематичному, жанровому та стильовому вимірах на новому витку його функціонування з огляду на зміни у соціокультурному контексті.

Мета дипломного дослідження – визначити провідні жанрові характеристики варіанту сімейного роману, запропонованого у творчості Енн Тайлер, а також проаналізувати літературні і соціокультурні параметри шлюбно-сімейної моделі, розгорнутої в її романістиці.

Поставлена мета обумовлює необхідність у розв’язанні таких **завдань**:

- узагальнити сучасні підходи до категорії жанру, розглянувши найбільш продуктивні дослідження в галузі теорії жанру другої половини ХХ ст.;
- окреслити основні риси й тенденції розвитку жанру сімейного роману в американській літературі;
- проаналізувати соціокультурний аспект моделювання американської родини у творчості Е. Тайлер;

- за допомогою аналізу основних елементів поетики романів Е. Тайлер визначити поетикальні домінанти творчості письменниці;
- на основі проведеного дослідження романістики Е. Тайлер виявити особливості модифікації в ній жанрових характеристик сімейного роману.

Предметом дослідження є жанрові й поетикальні особливості сімейного роману в творчості Енн Тайлер.

Об'єкт вивчення становить романістика Е. Тайлер у повному обсязі.

Таким чином, **матеріал** дослідження складають тексти шістнадцяти романів Е. Тайлер: „Якщо колись настане ранок” (“If Morning Ever Comes”), 1964, „Бляшанкове дерево” (“The Tin Can Tree”), 1965, „Життя, що вислизає” (“A Slipping – Down Life”), 1970, „Та, що заводить годинник” (“A Clock Winder”), 1972, „Небесна навігація” (“Celestial Navigation”), 1974, „У пошуках Калеба” (“Searching for Caleb”), 1976, „Блага земні” (“Earthly Possessions”), 1977, „Морган йде” (“Morgan’s Passing”), 1980, „Обід у ресторані “Туга за домом” (“Dinner at the Homesick Restaurant”), 1982, „Випадковий турист” (“The Accidental Tourist”), 1985, „Уроки дихання” (“Breathing Lessons”), 1988, „Святий „Можливо” (“Saint Maybe”), 1991, „Драбина життя” (“Ladder of Years”), 1995, „Клаптикова планета” (“A Patchwork Planet”), 1998, “Давно, коли ми були дорослими” (“Back When We Were Grownups”), 2000, “Аматорський шлюб” (“The Amateur Marriage”), 2004.

Для реалізації поставленої мети і завдань застосований **полікритичний методологічний підхід**, що передбачає поєднання елементів культурно-історичного та типологічного підходів з методологіями культурологічних студій (К. Воммак, П. Лотер), „нового історизму” (Дж. Бранніган, К. Галлахер), прийомами семіотичного (М. Корті, Ю. Лотман) та структуралістського (Р. Барт, Дж. Каллер) прочитання літературного тексту з метою визначення його наративних стратегій.

Теоретичну і методологічну основу дипломної роботи складають фундаментальні положення класичного і сучасного літературознавства про

природу жанру (М. Бахтін, В. Шкловський, Р. Коен, А. Фаулер, М. Перлофф, Р. Уеллек), зокрема, жанру сімейного роману (М. Анастасьєв, Н. Висоцька, Т. Денисова, Д. Геллер, Дж. Міллер, Д. МакКарті), його соціокультурний (соціологічні праці П. Гортон, Дж. Леслі, Т. Гурко, соціокультурні розвідки Д. Бешарова, С. Кунтц, В. Прозорова, Е. Рудінеско) та художній аспекти. Відповідно до поетикальних домінант тексту, застосовуються різноманітні конкретно-текстові підходи: дослідження хронотопу романів спирається на праці Г. Башляра, Ю. Лотмана, О. Анциферової; підчас аналізу інтермедіальних елементів у текстах враховано дослідницькі надбання у царині теорії та практики фотомистецтва (Р. Барт, С. Зонтаг, А. Лапін, В. Михалкович) та кінематографа (Г. Аристарко, А. Добін, Ю. Цивьян, М. Ямпольський); епістолярій у романах вивчається на основі положень І. Войцеховської, У. Міллза, У. Декера; для аналізу системи образів Тайлер залучено основні положення комунікативної філософії М. Бубера й О. Больова та досліджень Ж. Лакана, Г. Марселя, П. Рікера, Ф. Скратон.

Наукова новизна дипломної роботи полягає, крім вибору об'єкта дослідження, в оприявленні поетикально-стильових констант та центральних мотивів американського сімейного роману у запропонованій автором багаторівневій системі аналізу, а також у застосуванні міждисциплінарного підходу до аналізу та інтерпретації всього романного доробку Е. Тайлер, у тому числі, з урахуванням його соціокультурного виміру та інтермедіального компоненту.

Теоретична цінність дослідження визначається тим, що воно сприятиме подальшій розробці питань, пов'язаних з вивченням жанру сімейного роману загалом і сучасного американського сімейного роману зокрема. До того ж, демонструється можливість міждисциплінарного підходу до романістики Е. Тайлер, що висуває на передній план нове бачення та інтерпретацію текстуальних домінантів сімейного роману.

Практична цінність дипломної роботи зумовлюється можливістю використання основних положень і результатів дослідження під час

розробки теоретичних та практичних курсів з історії зарубіжної та американської літератури ХХ століття, американознавства, соціології, культурології, а також на лекційних та семінарських заняттях з теорії літератури, спецкурсів з сучасної американської романістики, жанрології. Результати цього дослідження можуть бути корисними при укладанні навчальних та методичних посібників з зазначених дисциплін, для написання курсових робіт, а також у подальшому вивченні творчості Е. Тайлер.

Структура дипломної роботи зумовлена загальною концепцією і завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (позицій) . Обсяг основного тексту дипломної роботи – 70 сторінок, загальний обсяг роботи – 94 сторінка.

ВИСНОВКИ

У висновках узагальнено й підсумовано основні положення та результати **ДИПЛОМНОГО** дослідження:

1. У сучасних літературознавчих студіях категорія жанру вже не посідає центрального, провідного місця, але залишається важливим елементом літературознавчого аналізу. З огляду на сучасний стан категорії жанру, характерним для неї, так само як і для роману на сучасному етапі постає пластичність, гнучкість, пористість жанрових меж. Функції найбільш продуктивних шляхів жанрової трансформації роману ХХ-ХХІ століть виконують диференціація та контамінація, до інструментів яких залучаються не лише різні літературні жанри, але й інші (нелітературні) види мистецтва. Відтак, теоретики підкреслюють все більший відсоток інтермедіальних художніх текстів (у тому числі, сімейних романів), тобто таких, де наявні нелітературні жанрові елементи та форми (фотографія, кінематограф тощо).

2. Виявлення основних рис й тенденцій розвитку жанру сімейного роману в американській літературі здійснювалося на жанрово-генетичному й тематико-мотивному рівнях, а також на рівнях поетологічних констант, системи образів й художньої топографії. На жанрово-генетичному рівні виокремлено щоденники та епістолярні романи, жіночі дидактичні і готичні романи як жанри, що зробили найвагомий внесок до формування жанру сімейного роману у США. На тематико-мотивному рівні визначено провідну тему сім'ї, в межах якої продуктивно функціонують мотиви спадку-спадковості, сімейної руйнації, родинного зібрання і подорожі-втечі, еволюція яких простежується упродовж всього періоду існування жанру. Мотив подорожі-втечі в американському сімейному романі здебільшого реалізується через образи дитини та чоловіка, хоча здавна наявний в американській словесності жіночий струмінь долучав до нього й жіночі образи (ця тенденція посилилася останніми десятиліттями у зв'язку з суспільно-культурною центрацією гендерної проблематики). На рівні поетологічних констант особливо значущими є епічність і циклічність,

психологізм, інтертекстуальність та (нео)міфологізм. В системі образів утверджується вагомість образів дитини, чоловіка, дружини / матері з урахуванням можливих точок їхнього перетину, взаємодії, найважливіші з яких становлять шлюб і сім'я. Рівень художньої топографії американського сімейного роману вибудовується завдяки топосу Дому, топосу (провінційного) маленького міста, топосу передмістя / сабербії й топосу великого космополітичного міста.

3. Аналіз соціокультурного аспекту моделювання американської родини в романах Е. Тайлер, дозволяє зробити висновок щодо художнього фіксування авторкою феномену переходу на загально-національному щаблі від розширеної (розгалуженої) родини до нуклеарної сім'ї, з її внутрішньою еволюцією та облаштуванням відповідно до потреб сучасного суспільства в Америці. Письменниця зосереджує увагу читачів на миті відпочкування "ядра" від більшого родинного утворення, а також на причині надання пріоритетного статусу саме нуклеарній сім'ї. Вагомою для Е. Тайлер стає еволюція обох сімейних типів, адже кожен з них має змінюватися через соціальне переакцентування їхньої пріоритетно-ціннісної ролі в американському суспільстві. Сюжетною та тематичною серцевиною романів Е. Тайлер залишається американська біла родина середнього класу (яка має здатність розширюватися за рахунок соціальної спорідненості, звідси – висока частотність мотиву соціального батьківства). Суттєвим є те, що тайлерівська біла родина, зазвичай, знаходиться поза расовими, етнічними чи релігійними конфліктами, що не дозволяє поставити знак рівняння між сімейним романом Е. Тайлер і південним різновидом цього жанру. Для письменниці важливо дослідити приватне життя родини як такої, а не як „чарунки” суспільства. Сімейний мікрокосм творів можна поділити на втікачів (escapists) та тих, хто віддає перевагу домашньому затишку (stay-at-homes). Утікачами частіше стають діти та чоловіки. Незважаючи на те, що авторка найчастіше бере за основу „річардсонівську” романну модель, ця схема обіграється нею у такий спосіб, що спроба втекти від старого й

усталеного спрацьовує як засіб відновлення, реорганізації сімейного status quo. Традиційно, тайлерівські протагоністи представляють два покоління однієї родини, проте основний конфлікт розгортається у межах нуклеарної сім'ї. Дійові особи Е. Тайлер є „родино-центрованими, ексцентричними чоловіками і жінками, які, проте визначаються власною боротьбою як проти надмірної сімейної прив'язаності, так і проти роз'єднаності [61, с. 77]”. Неабияке місце у сімейних романах авторки відведене жіночій ідентичності, яка випробовується сімейними негараздами і непорозуміннями. Романістику Е. Тайлер навіть визначили як „міметичну”, через пильну увагу до „реальних проблем, з якими стикаються жінки: пошук гармонії особистості, балансу незалежності й прив'язаності в межах шлюбу; потреба відповісти (на) й, у той самий час, звільнитися від очікувань та вимог батьків і дітей [61, с. 77]”. Відтак, силу, дійовість і активність жіночих образів Е. Тайлер можна вважати відповіддю авторки на поступове відходження у минуле, знецінення патріархального устрою як на соціальному ґрунті американського Півдня, так і Америки в цілому. В романах Е. Тайлер досить традиційним є “програмування” шлюбно-сімейного вибору дітей (як свідомого так і несвідомого) через внутрішньосімейні стосунки батьків. Змінити життєву схему-спадок, закладений у дитину батьками під час соціалізації у родині, можливо лише за допомогою реальної (фізичної) або / та символічної (оніричної) подорожі-втечі. Шлюб та сім'я мають визначальний вплив на самовизначення та самоідентифікацію особистості. Плин часу в тайлерівських романах завжди сприймається через певні зміни. Досить часто сюжетну дію авторка запускає за допомогою кризової ситуації: неочікувана зміна (найчастіше – це смерть одного з членів родини, яка подається у романній експозиції), що в одну мить анулює безпечну та второвану життєву рутину і перевертає темпоральну перспективу головного персонажа. Перевага, у більшості тайлерівських романів, залишається на боці ретроспективного погляду, який подекуди перекриває усі інші наративні

часи. Зміна хроноперспективи з минулого на майбутнє спричинює своєрідне оновлення головного персонажа.

4. Серед домінант поетики романів Е. Тайлер виокремлюємо фото / кіно код, лист / листування як сюжетотворчий засіб, мотиви Дому та дитинства. Зазначені елементи пронизують тайлерівські тексти, що робить їх, з одного боку, невід'ємними складовими авторського стилю Е. Тайлер, а з іншого – ключами до визначення ступеню самобутності, а відтак, модифікації письменницею жанру сімейного роману. Виокремлення саме цих елементів поглибленого аналізу як принципів для поетики письменниці детерміноване, по-перше, текстуальним матеріалом, а, по-друге, результатами попередніх розділів роботи (відповідно до визначених в них жанрово-стильових констант сімейного роману США та соціокультурних характеристик тайлерівських романів). Жанрова константа Дім набуває у творчості Е. Тайлер значного ступеня полісемантичності. Образ дому постає безпосереднім медіатором сімейних стосунків, безпомилковою підказкою щодо взаємовідносин, ієрархій та розподілу ролей в межах тайлерівської родини. Сімейний простір романів Е. Тайлер не схильний до переміщень, за своїм характером він досить стабільний. Щодо його локалізації, авторка віддає перевагу топосу невеликого міста, на кшталт Балтимору (на відміну від типової південної провінції), яке постає достатньо цивілізованим, але, разом з тим, дещо обмеженим у спілкуванні та контактах із зовнішнім світом. Спостерігаються спроби розшарування наративного простору завдяки переміщенню до космополітичного великого міста. Не обходить увагою

Е. Тайлер поетику дитинства: вагомим є зворотній зв'язок-вплив дитини на дорослого. В більшості випадків дитина відкидає батьківський досвід, тому образ дитини супроводжується нав'язливою мрією про інших батьків. Звідси – спорадичне перенесення справжніх чи уявних членів сімей в оніричний вимір. Е. Тайлер, з нашої точки зору, самобутньо використовує елементи сучасної художньої поетики: досить показовим є звернення до фотографічного і кінематографічного кодів і відповідних прийомів (стоп-

кадру та зміни планів), використання вставних (епістолярних) елементів, гра часовими пластами, обігрування класичних образів (наприклад, шекспірівської Корделії у романі „Драбина життя”), інтертекстуальність. Водночас усі ці поетикальні прийоми націлені на досягнення мети, що залишається у полі традиційного реалізму, – дослідження напруги між „окремим індивідумом і його / її сім’єю, й шляхів формування родинних стосунків”, для аналізу того, яким чином ці стосунки змінюються (якщо зміни відбуваються), разом із тими „засобами”, які використовують члени однієї сім’ї задля впливу один на одного.

5. Все вищезазначене дає підстави стверджувати наявність певної модифікації жанру сімейного роману в творчості Енн Тайлер, яка відбувається, насамперед, на семантичному, поетикальному і структурному рівнях. Аналіз, проведений у роботі, виявив основні напрями модифікації жанру сімейного роману в прозі Е. Тайлер, що аж ніяк не означає суцільного заперечення вже існуючого літературного досвіду. Створений Е. Тайлер варіант сімейного роману, на наш погляд, має сприйматися як індивідуальна авторська актуалізація “пам’яті жанру” (М. Бахтін), що природно реагує на зміни й зсуви у суспільному контексті, а саме, проблематизує і ставить у художній формі соціокультурні конфлікти, пов’язані з трансформацією традиційних шлюбно-сімейних моделей і гендерних ролей, лібералізацією сексуальних норм. Крім цього, приналежність сімейного роману до „неформульних” жанрів, чи то жанрів з „послабленою формульною структурою” (тобто зі „зрозумілими типами сюжетів, що не обмежені певною культурою чи періодом” і мають здатність трансформуватися відповідно до історичного, соціокультурного контекстів) розширює можливість авторської інтерпретації, модифікації цього жанру. У річищі подальших аналітичних шукань найбільш перспективним видається компаративний напрямок, що матиме на меті порівняння різновиду жанру сімейного роману, розробленому у творчому доробку Е. Тайлер, з жанровими варіантами інших письменників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Антоненко С.В.* Структура писем А.С.Пушкина (лингвостилистика текста). – К.: Общество “Знание” Украины, 2000. – 154 с.
2. *Аристарко Г.* История теорий кино: Пер. с ит. Г.Богемский. – М.: Искусство, 1966. – 352 с.
3. *Барт Р.* Camera lucida. – М.: Ad Marginem, 1997. – 224 с.
4. *Барт Р.* Фрагменты речи влюбленного / Пер. с франц. В.Лапицкий, вст. статья С.Зенкин – М.: Ad Marginem, 1999. – 431 с.
5. *Бахтин М.М.* К переработке книги о Достоевском // Эстетика словесного творчества. – 2-е изд. – М.: Искусство, 1986. – С. 202, 326 – 347.
6. *Бахтин М.М.* К стилистике романа // Собр. соч.: В 7 т. – Т. 5. – Инс-т мировой лит-ры им. Горького РАН. – М.: Русские словари, 1996. – С. 138 – 148.
7. *Бахтин М.М.* Проблемы речевых жанров // Собр. соч.: В 7 т. – Т. 5. – Инс-п мир. лит-ры им. Горького РАН. – М.: Русские словари, 1996. – С. 159 – 206.
8. *Бахтин М.М.* Из архивных записей к “Проблеме речевых жанров” // Собр. соч.: В 7 т. – Т. 5. – Инс-т мировой лит-ры им. Горького РАН. – М.: Русские словари, 1996. – С. 207 – 286.
9. *Бахтин М.М.* Проблема сентиментализма (комментарии) // Собр. соч.: В 7 т. – Т. 5. – Инс-т мировой лит-ры им. Горького РАН. – М.: Русские словари, 1996. – С. 613 – 618.
10. *Бахтин М.М.* Человек у зеркала // Собр. соч.: В 7 т. – Т. 5. – Инс-т мировой лит-ры им. Горького РАН. – М.: Русские словари, 1996. – С. 71 – 72.
11. *Больнов О.Ф.* Зустріч // Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Наукова думка, 1996. – С. 157 – 170.
12. *Бубер М.* Перспектива // Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Наукова думка, 1996. – С. 149 – 156.

13. *Вартанов А.С.* От фото до видео. – М.: Искусство, 1996. – 220 с.
14. *Войцехівська І.Н., Ляхоцький В.П.* Епістологія. Короткий історичний нарис. – К.: Наука, 1998. – 52 с.
15. *Денисова Т.Н.* Історія американської літератури ХХ століття: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Т.Н. Денисова. – К.: Довіра, 2002. – 318 с.
16. *Денисова Т.Н.* “Экзистенциализм” и современный американский роман. – К.: Наукова думка, 1985. – 245 с.
17. *Денисова Т.Н.* Літературний процес ХХ сторіччя // Вікно в світ. – К., 1999. – № 5. – С. 5 – 70.
18. *Добин Е.* Поэтика киноискусства. Повествование и метафора. – М.: Искусство, 1961. – 267 с.
19. *Зонтаг С.* Про фотографію. – К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2002. – 189 с.
20. *История* зарубежной литературы ХХ века: Учеб. / Под ред. Л.Г. Михайловой и Я.Н. Засурского. – М.: ТК Велби, 2003. – 544 с.
21. *История* литературы США. Литература последней трети XIX века 1865-1900 (становление реализма) т. 4 / под ред. Я.Н. Засурского и др. – М.: ИМЛ им. А.М. Горького РАН, Наследие, 2003 – 992 с.
22. *Кагановська О.М.* Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя): Монографія. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2002. – 292 с.
23. *Кайда Л.Г.* Эффективность публицистического текста. – М.: Изд-во Моск. ун., 1989. – 184 с.
24. *Лакан Ж.* Собственное Я и Другой // Семинары: кн.1. – М.: Гнозис. Логос, 1998. – С. 53 – 79.
25. *Лакан Ж.* Двойник // Семинары: кн. 2. – М.: Гнозис. Логос, 1998. – С. 370 – 395.
26. *Літературознавчий* словник-довідник / Р.Т. Гром’як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ „Академія”, 1997. – 752 с.

27. *Лотман Ю.М.* Внутри мыслящих миров: человек – текст – семиосфера – история. Тартуский ун-т. – М.: Языки русской культуры, 1996. – 464 с.
28. *Лотман Ю.М.* Структура художественного текста. – М.: Искусство, 1970. – 384 с.
29. *Михалкович В.И., Стигнеев В.Т.* Поэтика фотографии. – М.: “Искусство”, 1989. – 273 с.
30. *Моденкова Л.В.* Психологические аспекты „семейного романа” 80-х годов („Обед в ресторане „Тоска по дому” Энн Тайлер) // Тезисы научной конференции “Тенденции литературы и журналистики США 80 –х гг. XX века”. – М.: Университет им. М.В. Ломоносова, 1989. – С. 73 – 74.
31. *Моденкова Л.В.* Традиции Готорна и „семейный роман” США 80-х годов („Обед в ресторане „Тоска по дому” Энн Тайлер) // Тезисы докладов конференции “Эксперимент и традиция в литературе и журналистике США”. – М.: Университет им. М.В. Ломоносова, 1990. – С. 114 – 115.
32. *Пригодій С.М.* Генрі Джеймс. Еволюція творчості. – К.: Дніпро, 1992. – 140 с.
33. *Прозоров В.Г.* Ступени свободы: Очерки истории и литературы США: 1950 – 2000: Учебное пособие. – Петрозаводск: КГПУ, 2001. – 344 с.
34. *Рикер П.* Повествовательная идентичность // Герменевтика. Этика. Политика. Московские лекции и интервью. – М.: АО “КАМІ”, Изд. центр Academia, 1995. – С. 19 – 37.
35. *Рудинеско Е.* Розладнана сім’я: Пер. з фр. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 232 с.
36. *Руднев В.П.* Словарь культуры XX века. – М.: Аграф, 1997. – 384 с.
37. *Современный словарь-справочник по литературе / Венедиктова Т.Д., Волкова Р.В.* – М.: ООО “Фирма Изд-во АСТ”: Олимп, 2000. – 247 с.
38. *Социология* гендерных отношений: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Под ред. З.Х. Саралиевой. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – 270 с.
39. *Стрелко Л.Т.* Эволюция жанра семейного романа в творчестве Энн Тайлер // Тезисы научной конференции “Тенденции литературы и

- журналистики США 80 –х гг. XX века”. – М.: Университет им. М.В. Ломоносова, 1989. – С. 72 – 73.
40. *Теория литературы: Основные проблемы в историческом освещении* / Редкол. Г.Л. Абрамович и др. АН СССР – М.: Изд-во АН СССР, 1964. – 388 с.
41. *Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник для гуманітаріїв.* – К.: Правда Ярославичів, 1997. – 448 с.
42. *Эмерсон Р.У. Американский ученый // Р.Эмерсон. Эссе.* – М.: Иск-во, 1986. – С. 85 - 115.
43. *Уильямс Т. “Стеклянный зверинец” и еще девять пьес.* – М.: Искусство, 1967. – 723 с.
44. *Фізер І. Деякі спостереження і міркування про сучасне американське літературознавство (літературний критицизм) // На пошану пам’яті Віктора Китастого: Зб. наук. пр. / Упоряд. і наук. ред. В.П. Моренець.* – К.: Вид. Дім “КМ Академія”, 2004. – С. 78 – 87.
45. *Фридан Б. Загадка женственности: Пер. с англ. О.А. Воронина.* – М.: Прогресс, Литера, 1993 – 496 с.
46. *Шкловский В.Б. О теории прозы.* – М.: Советский писатель, 1983. – 320 с.
47. *Ямпольский М.Б. Память Тиресия: Интертекстуальность и кинематограф.* – М.: РИК “Культура”, 1993. – 456 с.
48. *Besharov D. Reflections on Family // U.S. Society & Values.* – Washington, 2001. – January. – P. 5-8.
49. *Betts D. The Fiction of Anne Tyler // Women writers of the contemporary South. Ed. by Peggy Whitman Preshaw.* – University press of Mississippi, 1985. – P. 24–36.
50. *Brannigan J. Conflict and contradiction: cultural materialism // Introducing Literary Theories. A Guide and Glossary.* – Edinburgh University Press, 2001. – P.185-198.
51. *Brown G. Domestic Individualism: Imagining Self in Nineteenth-Century America // Theory of the Novel. A Critical Anthology. A Historical Approach /*

- Ed. by M. McKeon. – Baltimore & L.: The Johns Hopkins Univ. Press, 2000. – P. 476 – 485.
52. *Cartier Bresson H.* Photographer. – Thames & Hudson, 1979. – 207 p.
53. *Culler J.* Structuralist Poetics: Structuralism, Linguistics, and the Study of Literature. – Ithaca: Cornell Univ. Press, 1975. – 264 p.
54. *Culler J.* Literary Theory. A Very Short Introduction. – NY: Oxford Univ. Press, 2000. – 143 p.
55. *Desmerais S., Gugula S.* The Impact of Parenting Experience on Gender Stereotyped Toy Play of Children // *Sex Roles: A Journal of Research.* – 2002. – P. 4 - 23.
56. *Eliade M.* Aspects du mythe. – P.: Gallimard, 1988. – 195 p.
57. *Elkins M.J.* Dinner at the Homesick Restaurant: Anne Tyler and the Faulkner Connection // *Atlantis, Vol. 10.* – 1985. – № 2. – P. 93 – 105.
58. *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory.* Approaches, Scholars, Terms / Comp. and ed. by Irena Makaryk. – Toronto; Buffalo: L.: Univ. of Toronto Press, 1994. – 387 p.
59. *Frye N.* Anatomy of Criticism: Four Essays. – L.: Penguin Books, 1990. – 383 p.
60. *Gallagher C., Greenblatt S.* Practising New Historicism. – Chicago & R.: The Univ. of Chicago Press, 2000. – 245 p.
61. *Heller D.* Family Plots: The De-Oedipalization of Popular Culture. – Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Press, 1995. – 240 p.
62. *Hirsch E.D., Jr.* Validity in Interpretation. – New Heaven and L.: Yale Univ. Press, 1967. – 307 p.
63. *Horton B.P., Hunt C.L.* Sociology. – NY: Western Michigan University, 1968. – 541 p.
64. *Iser W.* The Reading Process: A Phenomenological Approach // *New Literary History.* – Vol.3. – N.Y., 1972 – 227 p.

65. *Jauss H.R.* Literary History as a Challenge to Literary Theory // Toward an Aesthetic of Reception. Translated by T. Bahti. – Minneapolis: Minnesota Univ. Press, 1982. – P. 58 – 64.
66. *Jameson F.* The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act // Theory of the Novel. A Critical Anthology. A Historical Approach / Ed. by M. McKeon. – Baltimore & L.: The Johns Hopkins Univ. Press, 2000. – P. 400 – 413.
67. *Linton K.* The Temporal Horizon. A Study of the Theme of Time in Anne Tyler's Major Novels. – Uppsala: Acta Univ. Upps, 1989. – 145 p.
68. *McCarthy D.F.* Reconstructing the Family in Contemporary American Fiction. – N.Y., Washington D.C. / Baltimore, P. Lang., 1997. – 159 p.
69. *McKeon M.* Privacy, Domesticity, Women // Theory of the Novel. A Critical Anthology. A Historical Approach / Ed. by M. McKeon. – Baltimore & L.: The Johns Hopkins Univ. Press, 2000. – P. 435 – 441.
70. *Norris F.* The responsibility of the Novelist and Other Literary Essays. – N.Y.: Doubleday, Page & Co., 1903. – 270 p.
71. *Oates J.C.* Can This Marriage Be Saved? // The New York Review, February 26. – 2004. – P. 18 – 20.
72. *Perkins G., Perkins B.* The American Tradition in Literature. – 8th ed., shorter ed. in one volume. – McGraw Hill, 1994. – 2113 p.
73. *Pritchard W.H.* Unhappily Ever After (*The Amateur Marriage* rev.). // Washington Post, January 22. – 2004. – P. 5 – 6.
74. *Romines A.* The Home Plot: Women, Writing and Domestic Ritual. – Univ. of Massachusetts Press, 1992. – 320 p.
75. *Tatar M.* The Hard Facts of the Grimms' Fairy Tales. – Princeton University Press, 1987. – 179 p.
76. *Tyler A.* If Morning Ever Comes. – N.Y.: Ballantine Books, 1996. – 245 p.
77. *Tyler A.* The Tin Can Tree. – N.Y.: Ballantine Books, 1996. – 249 p.
78. *Tyler A.* A Slipping-Down Life. – N.Y.: Alfred A. Knopf, 1970. – 214 p.
79. *Tyler A.* The Clock Winder. – N.Y.: Alfred A. Knopf, 1972. – 221 p.

80. *Tyler A. Searching for Caleb.* – N.Y.: Alfred A. Knopf, 1976. – 292 p.
81. *Tyler A. Earthly Possessions.* – N.Y.: Alfred A. Knopf, 1977. – 190 p.
82. *Tyler A. Morgan's Passing.* – N.Y.: Ballantine Books, 1996. – 346 p.
83. *Tyler A. Dinner at the Homesick Restaurant.* – N.Y.: Berkley Books, 1984. – 310 p.
84. *Tyler A. Breathing Lessons.* – N.Y.: Berkley Books, 1989. – 339 p.
85. *Tyler A. The Amateur Marriage.* – N.Y.: Alfred A. Knopf, 2004. – 306 p.
86. *Wolfreys J. Introduction // Introducing Literary Theories. A Guide and Glossary.* – Edinburgh University Press, 2001. – P. 1 – 19.
87. *Women writers of the contemporary South / Ed. by Peggy Whitman Preshaw.* – University press of Mississippi, 1985. – 234 p.